ROK III. № 2 (19)

DZIENNIK URZĘDOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego.

Równe 15 luty 1926 r.

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego
Wołyńskiego
Nr. O 2594-26.

W sprawie: regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Równe, dnia 15 lutego 1926 r.
Poz. 10.

Do
Dyrekcyj Państwowych i Prywatnych Szkół Średnich Ogólnokształcących w Okręgu Szkolnym Wołyńskim.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego podaje do wiadomości niżej umieszczone rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 grudnia 1925 r. w sprawie regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości. Rozporządzenie to ogłoszone zostało w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 stycznia 1926 r. Nr. 2-164 poz. 8.

Kurator: (—) **W. Sikora.**

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 19 grudnia 1925 roku

w sprawie regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Dołączony regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości wchodzi w życie z dniem 1 marca 1926 roku. Równocześnie tracą moc wszelkie dotychczasowe przepisy, odnoszące się do spraw uregulowanych niniejszem rozporządzeniem.

Warszawa, d. 19 grudnia 1925 r. (L. 18655-II).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
(—) **St. Grabski.**

Załącznik do rozporządzenia L. 18655·II.

REGULAMIN

GIMNAZJALNYCH EGZAMINÓW DOJRZAŁOŚCI.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

Cel egzaminu.

§ 1. Odbywający się na zasadzie niniejszego regulaminu egzamin dojrzałości ma wykazać, czy kandydat osiągnął taki stopień wykształcenia i rozwoju umysłowego, jaki odpowiada wymaganiom, stawianym przez program jednego z wydziałów (typów) gimnazjum państwowego, ewentualnie z uwzględnieniem różnic, występujących w programie danej szkoły niepaństwowej, jeżeli ten program jest uznany przez władze szkolne za równowartościowy z programem gimnazjum państwowego.

CZĘŚĆ DRUGA.

Egzamin dojrzałości dla abiturjentów szkół.

Państwowe Komisje Egzaminacyjne; zasadnicze rodzaje egzaminu dojrzałości.

§ 2. Do przeprowadzenia egzaminów dojrzałości każde Kuratorjum Okręgu Szkolnego powołuje Państwowe Komisje Egzaminacyjne.

§ 3. W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla abiturjentów gimnazjów państwowych lub tych szkół niepaństwowych, które posiadają pełne prawa gimnazjów państwowych, wchodzą:

1) przewodniczący (a) Komisji, mianowany (a) przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego,

2) kierownik lub kierowniczka szkoły, której uczniowie (uczennice) stają do egzaminu,

3) nauczyciele (lki) ósmej klasy danej szkoły, uczący tych przedmiotów, z których ma się odbywać egzamin.

Kuratorjum może mianować przewodniczącym (ą) Komisji kierownika (czkę) gimnazjum, lub powierzyć mu (jej)) przewodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również w wypadkach, w których to uzna za konieczne, powoływać na poszczególnych egzaminatorów zamiast osób, wymienionych w p. 3), innych nauczycieli szkół średnich.

§ 4. W skład Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla abiturjentów szkół niepaństwowych, posiadających niepełne prawa gimnazjów państwowych, wchodzą:

1) przewodniczący (a) Komisji, mianowany (a) przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego,

2) kierownik lub kierowniczka szkoły, której uczniowie (uczennice) stają do egzaminu,

3) egzaminatorzy, powołani przez Kuratorjum z pośród nauczycieli (lek) szkół średnich.

Kuratorjum może w poszczególnych wypadkach mianować przewodniczącym (ą) Komisji kierownika (czkę) gimnazjum lub powierzyć mu (jej) przewodnictwo na egzaminach piśmiennych w zastępstwie przewodniczącego, może również powołać wszystkich lub niektórych egzaminatorów z pośród nauczycieli ósmej klasy danej szkoły.

§ 5. Regulamin niniejszy przewiduje w zastosowaniu do uczniów szkół średnich państwowych lub niepaństwowych, posiadających prawa gimnazjum państwowego:

a) zwyczajny egzamin dojrzałości;

b) rozszerzony egzamin dojrzałości.

Każda z tych kategoryj różniczkuje się według wydziałów gimnazjum państwowego.

Zwyczajny egzamin dojrzałości zdają uczniowie gimnazjów państwowych, oraz niepaństwowych z prawami pełnemi i niepełnemi bez zastrzeżeń.

Rozszerzony egzamin dojrzałości zdają uczniowie gimnazjów niepaństwowych, które otrzymały na dany rok szkolny prawa niepełne gimnazjum państwowego z zastrzeżeniem, przewidzianem w § 4 rozporządzenia z dn. 7 listopada r. 1924 L. 12600-II (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 20 z r. 1924 poz. 206).

§ 6. Uczniowie szkół, które nie posiadają praw gimnazjum państwowego, zdają egzamin dojrzałości w ciągu tych samych okresów egzaminacyjnych (p. § 12) w charakterze eksternów. Sprawa zgłaszania się do egzaminu jest jednak również w tym wypadku załatwiona zbiorowo za pośrednictwem dyrekcji szkoły.

Kierownik (czka) szkoły bez praw gimnazjum państwowego może być obecny (a) na egzaminach ustnych bez prawa do głosowania. Obecność na naradach, przewidzianych w § 47, jest wyłączona.

§ 7. Przewodniczący i kierownik szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, biorą zawsze udział w głosowaniu. Prócz tego:

A. Na zwyczajnym egzaminie dojrzałości głosują w sprawach każdego abiturjenta tylko egzaminatorzy z tych przedmiotów, z których ten kandydat istotnie zdaje egzamin bądź piśmienny, bądź ustny, bądź piśmienny i ustny.

B. Na rozszerzonym egzaminie dojrzałości głosują w sprawach każdego abiturjenta, niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych, wszyscy egzaminatorzy, z wyjątkiem tych, którzy nie są wogóle powołani do egzaminowania tego abiturjenta, a więc nie głosują jedynie: nauczyciele religji w spra-

wach abiturjentów innego wyznania, nauczyciele języka obcego nowożytnego w sprawach abiturjentów, którzy zdają z innego języka obcego.

§ 8. Członkowie Komisji mają obowiązek brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, na których mają prawo głosowania; w wyjątkowych wypadkach winnni uzyskać zwolnienie od przewodniczącego.

Uchwały Komisji nie są prawomocne, jeżeli liczba obecnych jej członków wynosi mniej niż 2/3 liczby wszystkich członków Komisji, uprawnionych do glosowania w danej sprawie. Ostateczna decyzja o dojrzałości kandydata może zapaść w obecności co najmniej 4/5 wszystkich uprawnionych do głosowania członków Komisji.

§ 9. Na posiedzeniach Państwowej Komisji Egzaminacyjnej wszelkie uchwały zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków, uprawnionych do głosowania w danej sprawie. W razie równości głosów przeważa zdanie, za którem się opowiedział Przewodniczący.

§ 10. Ministerstwo W. R. i O. P. i Kuratorjum Okręgu Szkolnego, niezależnie od normalnego dozoru, wykonywanego przez swych urzędowych przedstawicieli, mogą delegować na wszystkie lub niektóre egzaminy i narady Komisji osoby, upoważnione specjalnie do zapoznawania się z przebiegiem i wynikami egzaminów dojrzałości, bez prawa do głosowania.

§ 11. Członkowie Komisji są obowiązani do zachowywania w bezwzględnej tajemnicy recenzyj i ocen prac piśmiennych, oraz treści obrad Komisji. Do ogłoszenia ostatecznych ocen za wypracowania piśmienne jest upoważniony tylko przewodniczący Komisji.

Terminy egzaminów i podania szkół.

§ 12. Egzaminy dojrzałości dla uczniów szkół średnich odbywają się w dwu okresach: na wiosnę w maju i czerwcu, dla uczniów szkół o ustroju semestralnym oraz dla zdających na zasadzie § 54, ponadto zimą w styczniu i lutym. Scisłe daty egzaminów piśmiennych wyznacza Kuratorjum Okręgu Szkolnego, ustnych—przewodniczący w porozumieniu z Komisją Egzaminacyjną.

§ 13. Na dwa miesiące przed rozpoczęciem się okresu egzaminów dojrzałości dyrekcje szkół średnich zwracają się do Kuratorjum swego okręgu szkolnego z podaniem o zorganizowanie Komisyj Egzaminacyjnych dla uczniów ich szkół na zasadzie §§ 3, 4 lub 6.

Do podania należy dołączyć:

1) listę uczniów (ennic) klasy ósmej z zaznaczeniem:

a) jeżeli abiturjenci mają zdawać zwyczajny egzamin dojrzałości—jakiego wyboru przedmiotów egzaminacyjnych dokonał każdy z nich w zakresie, wskazanym w § 21;

b) jeżeli dla uczniów ma być zorganizowany rozszerzony egzamin dojrzałości lub jeżeli zdawać będą w charakterze eksternów—z którego z obcych języków nowożytnych każdy z nich ma zdawać, oraz—w zastosowaniu do uczniów wydziału matematyczno-przyrodniczego— kto się uczył w klasie VIII przyrodoznawstwa, kto zaś propedeutyki filozofji (p. §§ 22 i 70);

2) listę nauczycieli klasy VIII z podaniem zmian nauczycieli w tej klasie, o ile takie zmiany zaszły w ciągu roku szkolnego;

3) tematy wypracowań piśmiennych (patrz § 23);

4) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych.

§ 14. Na 7—10 dni przed początkiem egzaminów piśmiennych nauczyciele klasy VIII pod przewodnictwem kierownika szkoły ustalają roczne stopnie każdego ucznia klasy VIII i bezpośrednio potem rozstrzygają sprawę dopuszczenia go do egzaminu dojrzałości z zachowaniem przepisów, zawartych w §§ 15 i 16. Listę uczniów dopuszczonych dyrekcja przesyła natychmiast po naradzie do Kuratorjum.

§ 15. Uczeń jest dopuszczony do egzaminu dojrzałości, jeżeli posiada wszystkie oceny roczne co najmniej dostateczne.

Szkoła może dopuścić do egzaminu dojrzałości również takiego ucznia, który otrzymał jedną ocenę roczną niedostateczną, ale zato z innych przedmiotów ma conajmniej dwie oceny wyższe od dostatecznej, a z nich jedną bardzo dobrą. Obowiązują przy tem ograniczenia następujące:

1) Nie można dopuścić do egzaminu dojrzałości ucznia, który otrzymał ocenę niedostateczną:

z języka polskiego, historji wraz z nauką o Polsce współczesnej w którymkolwiek wydziale gimnazjum;

z matematyki, fizyki, przyrodoznawstwa w wydziale matematyczno-przyrodniczym;

z języka łacińskiego, języka obcego nowożytnego w wydziale humanistycznym;

z języka łacińskiego, języka greckiego, kultury klasycznej w wydziale klasycznym nowego typu;

z języka łacińskiego, języka greckiego w gimnazjum klasycznem dawnego typu;

z języka obcego nowożytnego, fizyki w wydziale neohumanistycznym.

2) Nie można dopuścić do egzaminu dojrzałości ucznia, który otrzymał ocenę roczną niedostateczną z powodu wyraźnego zlekceważenia danego przedmiotu.

Uczeń, który ma niedostateczne oceny roczne z dwu lub więcej przedmiotów, nie może być w żadnym razie dopuszczony do egzaminu dojrzałości.

Przy dopuszczaniu do egzaminu dojrzałości uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego obowiązuje ponadto przepis co do wieku, zawarty w § 65.

§ 16. Uczniowie, którzy wstąpili do VIII klasy danej szkoły po upływie miesiąca od początku pracy w danym roku szkolnym, mogą zdawać egzamin dojrzałości w końcu tegoż roku szkolnego tylko w charakterze eksternów. Jedynie w tym wypadku, gdy uczeń przeniósł się w czasie późniejszym, ale nie później niż d. 1 marca, bez zdawania egzaminu wstępnego i bez istotnej przerwy w nauce z jednej szkoły do drugiej wskutek zmiany miejsca zamieszkania rodziców. Kuratorjum na wniosek Rady Pedagogicznej może zezwolić na zdawanie w charakterze ucznia szkoły. W szkołach, posiadających ustrój semestralny, należy w zastosowaniu do uczniów, zdających w okresie zimowym, odpowiednio przesunąć wskazane terminy.

§ 17. Uczeń, nie dopuszczony do egzaminu dojrzałości i występujący ze szkoły, może zdawać egzamin dojrzałości tylko w charakterze eksterna nie wcześniej, niż po upływie pół roku. Od szkoły otrzymuje roczne świadectwo szkolne z zaznaczeniem, że do egzaminu dojrzałości nie został dopuszczony.

§ 18. Przewodniczący ma prawo sprawdzić—o ile tą sprawą nie pokierował już uprzednio jako dyrektor szkoły—czy uczniowie, dopuszczeni do egzaminu dojrzałości przez szkołę, odpowiadają warunkom, wymienionym w §§ 15 i ew. 16. Uczniów, którzy tym warunkom nie odpowiadają, nie dopuści do egzaminu dojrzałości i zawiadomi o tem natychmiast Kuratorjum.

§ 19. Kandydaci przed początkiem egzaminu dojrzałości składają dyrekcji po jednej nienaklejonej fotografji w szkołach państwowych i niepaństwowych z prawami gimnazjum państwowego, po dwie w szkołach bez praw gimnazjum państwowego i płacą taksę egzaminacyjną w wysokości, oznaczonej przez Ministerstwo W. R. i O. P. dla danego rodzaju egzaminu.

Dyrekcja szkoły bez praw gimnazjum państwowego winna przekazać przed początkiem egzaminu dojrzałości wzmiankowane fotografję, metryki urodzenia kandydatów oraz odpis szczegółowego protokółu narady w sprawie dopuszczenia do egzaminu (p. § 14) wraz z wykazem ocen rocznych wyznaczonemu przez Kuratorjum przewodniczącemu Komisji Egzaminacyjnej.

§ 20. Kierownik lub kierowniczka szkoły powinni na początku ostatniego roku szkolnego zaznajomić uczniów kl. VIII z paragrafami Regulaminu egzaminów dojrzałości, dotyczącemu bezpośrednio młodzieży.

Typy i przedmioty zwyczajnego egzamininu dojrzałości.

§ 21. Zwyczajny egzamin dojrzałości odbywa się według zasad następujących:

Do przedmiotów egzaminu ustnego należy zawsze religja. Oprócz tego każdy abiturjent wybiera kombinację z 4 przed-

miotów egzaminacyjnych, a z tej liczby 3 przedmioty, z których zdaje egzaminy piśmienne. Obowiązują przytem normy i ograniczenia, poniżej wyłuszczone.

I. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu matematyczno - przyrodniczego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski; b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) matematyka; b) fizyka wraz z chemją; c) przyrodoznawstwo (z wyłączeniem kursu klasy VIII, jeżeli abiturjent nie uczył się w niej tego przedmiotu);

3) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII.

B. Każdy abiturjent wybiera z tych grup 4 przedmioty egzaminu ustnego w sposób następujący.

1 przedmiot z grupy 1-ej;

3 dowolne przedmioty z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z przedmiotu, wybranego z grupy 1-ej;

z dwu z pośród wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej, przytem jest wyłączone przyrodoznawstwo.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z matematyki—abiturjenci rozwiązują jednego dnia dwa zadania, jedno algebraiczne, drugie bądź z geometji z trygonometrją, bądź z geometrji analitycznej, bądź z geomerji wykreślonej;

z fizyki — jednego dnia dwa do czterech zadań z różnych dziedzin przedmiotu;

egzamin z języka obcego nowożytnego polega na opowiedzeniu w tym języku treści dwukrotnie przeczytanego tekstu obcojęzycznego lub na napisaniu wypracowania na jeden z trzech zadanych tematów; w drugim przypadku temat wybiera, dowolnie każdy ze zdających.

II. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu humanistycznego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) język łaciński, b) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII;

3) a) matematyka, b) fizyka wraz z chemją.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące: oba przedmioty, należące do grupy 1-ej; po jednym dowolnie wybranym przedmiocie z grup 2-ej i 3-ej.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:
z jednego przedmiotu, należącego do grupy 1-ej;
z wybranych przedmiotów, należących do grup 2-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

egzamin z języka obcego nowożytnego polega na opowiedzeniu w tym języku treści dwukrotnie przeczytanego tekstu obcojęzycznego lub na napisaniu wypracowania na jeden z trzech zadanych tematów; w drugim przypadku temat wybiera dowolnie każdy ze zdających;

na egzaminie z matematyki abiturjenci rozwiązują jednego dnia dwa zadania, jedno z algebry, drugie z geometrji z trygonometrją;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

III-a. Zwyczajny egzamin dojrzałości nowego typu klasycznego o

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;
2) a) język łaciński, b) język grecki, c) kultura klasyczna;
3) fizyka wraz z chemją.

B. Każdy abiturjent wybiera z tych grup 4 przedmioty w sposób następujący:
1 przedmiot z grupy 1-ej;
3 dowolne przedmioty z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:
z przedmiotu, wybranego z grupy 1-ej;
z dwu z pośród wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej, z wyłączeniem kultury klasycznej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

z języka greckiego — tłumaczą nieznany urywek prozy greckiej na język polski;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia dwa do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

III-b. Zwyczajny egzamin dojrzałości dawnego typu klasycznego

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) a) język łaciński, b) język grecki;

3) a) matematyka, b) fizyka.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące:

oba przedmioty, należące do grupy 2-ej;

po jednym, dowolnie wybranym przedmiocie z grup 1-ej i 3-ej.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z jednego przedmiotu, należącego do gr. 2-ej;

z wybranych przedmiotów, należących do grup 1-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, bądź zaczerpniętych z lektury polskiej, bądź ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka łacińskiego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy łacińskiej na język polski;

z języka greckiego — tłumaczą nieznany urywek prozy greckiej na język polski;

z matematyki rozwiązują jednego dnia dwa zadania; jedno z algebry, drugie z geometrji z trygonometrją;

z fizyki — rozwiązują jednego dnia do trzech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

IV. Zwyczajny egzamin dojrzałości typu neohumanistycznego.

A. Przedmioty egzaminacyjne poza religją dzielą się na grupy:

1) a) język polski, b) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej;

2) język obcy nowożytny, którego abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII;

3) a) matematyka, b) fizyka wraz z chemją.

B. Przedmioty egzaminu ustnego, oprócz religji, są następujące: oba przedmioty, należące do grupy 1-ej;

dwa dowolnie wybrane z grup 2-ej i 3-ej, razem wziętych.

C. Egzaminy piśmienne abiturjent zdaje:

z jednego przedmiotu, należącego do grupy 1 ej;

z wybranych przedmiotów, należących do zespołu grup 2-ej i 3-ej.

D. Na egzaminie piśmiennym z języka polskiego każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech tematów, zaczerpniętych z lektury polskiej i nauki o języku lub ogólnych;

z historji — każdy zdający wybiera i opracowuje jeden z trzech zadanych tematów;

z języka obcego nowożytnego — abiturjenci tłumaczą nieznany urywek prozy na język polski lub piszą wypracowanie w tym języku obcym na jeden z trzech zadanych tematów, wybrany dowolnie przez każdego ze zdających;

z matematyki — rozwiązują jednego dnia dwa zadania: jedno z algebry, drugie z geometrji z trygonometrją;

z fizyki—rozwiązują jednego dnia dwa do czterech zadań z różnych dziedzin przedmiotu.

Typy i przedmioty rozszerzonego egzaminu dojrzałości.

§ 22. Rozszerzony egzamin dojrzałości odbywa się według zasad następujących:

Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne z 4 przedmiotów; liczba przedmiotów egzaminu ustnego wynosi 7 lub 8, zależnie od typu egzaminu. Abiturjentom nie przysługuje wogóle prawo wyboru przedmiotów egzaminacyjnych z wyjątkiem jedynie języka obcego nowożytnego, o ile uczyli się w klasie VIII obowiązkowo dwu języków obcych nowożytnych.

W zastosowaniu do każdego z poszczególnych egzaminów piśmiennych obowiązują odpowiednie wskazówki, podane w punktach I D, II D, IIIa D, IIIb D i IV D § 21-ego.

I. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z matematyki, 3) z fizyki, 4) z języka obcego nowożytnego, którego się dany abiturjent uczył obowiązkowo w klasie VIII.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język obcy nowożytny, 4) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 5) matematyka, 6) fizyka wraz z chemją, 7) przyrodoznawstwo (z wyłączeniem kursu klasy VIII, jeżeli abiturjent nie uczył się w niej tego przedmiotu).

II. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu humanistycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z matematyki, 4) z języka obcego nowożytnego, którego się dany abiturjent uczył obowiązkowo w klasie VIII.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język obcy nowożytny, 5) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 6) matematyka, 7) fizyka wraz chemją.

IIIa. Rozszerzony egzamin dojrzałości nowego typu klasycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z fizyki.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące.

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język grecki, 5) kultura klasyczna, 6) język obcy nowożytny, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 7) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 8) fizyka wraz z chemją.

IIIb. Rozszerzony egzamin dojrzałości dawnego typu klasycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z matematyki.

B. Przeomioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język łaciński, 4) język grecki, 5) język obcy nowożytny, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 6) historja wraz z nauką o Polsce współczesnej, 7) matematyka.

IV. Rozszerzony egzamin dojrzałości typu neohumanistycznego.

A. Abiturjenci zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z historji, 3) z języka obcego nowożytnego, którego dany abiturjent uczył się obowiązkowo w klasie VIII, 4) z matematyki.

B. Przedmioty egzaminu ustnego są następujące:

1) religja, 2) język polski, 3) język obcy nowożytny, 4) historja, 5) nauka o Polsce współczesnej, 6) matematyka, 7) fizyka wraz z chemją.

Wyznaczanie tematów wypracowań piśmiennych.

§ 23. Nauczyciele, uczący w klasie ósmej tych przedmiotów, z których mają się odbywać egzaminy piśmienne, wręczają kierownikowi szkoły proponowane przez siebie tematy, a mianowicie: po trzy tematy w tych wypadkach, gdy sami zdający wybierają jeden z zadanych tematów, oraz po dwa tematy z pozostałych przedmiotów. Kierownik podpisuje tematy z każdego przedmiotu, stwierdzając w ten sposób, że je uważa za odpowiednie dla swoich uczniów, poczem wszystkie tematy wysyła do Kuratorjum w zapieczętowanej kopercie listem poleconym z zachowaniem terminu, wskazanego w § 13. Do zadań matematycznych i fizycznych należy dołączać na osobnych arkuszach szczegółowe rozwiązania.

Tematy, proponowane przez szkołę, winny być zachowane w bezwzględnej tajemnicy.

§ 24. Kuratorjum Okręgu Szkolnego po zapoznaniu się z nadesłanemi propozycjami ustala wspólne tematy egzaminacyjne—z uwzględnieniem, w miarę potrzeby, różnic pomiędzy typami egzaminów—dla Komisyj, mających egzaminy piśmienne w jednym terminie, a mianowicie: po 6 tematów z przedmiotów, z których tematy wybierają abiturjenci, a po 3 z pozostałych przedmiotów egzaminu piśmiennego. Kuratorjum może przy rozstrzyganiu tej sprawy bądź wybierać z tematów nadesłanych bez modyfikacyj, bądź przerabiać je, bądź dawać tematy własne.

Do narad nad ustalaniem tematów z każdego przedmiotu Kuratorjum może wzywać jednego lub więcej specjalistów z pośród kierowników i nauczycieli gimnazjów państwowych. Powołani specjaliści mają głos doradczy i są zobowiązani do bezwzględnej tajemnicy.

Wyznaczanie tematów dla uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego odbywa się według § 65.

Przed początkiem egzaminów piśmiennych Kuratorjum wręcza ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdego przedmiotu kopertach przewodniczącemu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej lub dyrektorowi szkoły, zastępującemu go na egzaminach piśmiennych.

§ 25. W dzień egzaminu piśmiennego bezpośrednio przed jego rozpoczęciem dyrektor szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, otwiera doręczoną mu przez przewodniczącego lub Kuratorjum Okręgu Szkolnego kopertę z tematami z danego przedmiotu w obecności co najmniej jednego dyżurującego na tym egzaminie członka Komisji egzaminacyjnej (p. § 27). Na egzaminach z przedmiotów, z których Kuratorjum nadsyła trzy tematy, wyboru jednego z nich dokonywa dyrektor szkoły po porozumieniu się z odpowiednim nauczycielem klasy ósmej, niezależnie od tego, czy ten nauczyciel jest członkiem Komisji Egzaminacyjnej, czy nim nie jest. Wybór tematu przez szkołę nie powinien się odbywać w obecności zdających. W ten sam sposób przy otrzymaniu 6 tematów dyrektor wybiera trzy z nich i te tylko ogłasza abiturjentom, z których każdy dokonywa wyboru jednego tematu zgodnie z odpowiedniemi punktami §§ 21 i 22.

§ 26. W celu ułatwienia Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego kontroli nad przebiegiem i poziomem egzaminów piśmiennych Kuratorjum każdego Okręgu Szkolnego wysyła do Ministerstwa w każdym dniu, przeznaczonym na te egzaminy, tematy, które są w tym dniu ujawniane w Komisjach.

Wykonywanie wypracowań piśmiennych.

§ 27. Abiturjenci opracowują tematy, zadane na egzaminie piśmiennym, w odpowiedniej sali szkolnej pod kontrolą przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej (lub zastępującego

go dyrektora szkoły) i jednego lub więcej wyznaczonych przez niego członków Komisji. Poza tem Kuratorjum może zezwolić na obecność właściciela (lki) szkcły niepaństwowej z prawami gimnazjum państwowego. Obecność innych osób, z wyjątkiem powoływanych z urzędu do wykonywania kontroli nad szkolnictwami lub delegowanych specjalnie w myśl § 10, jest wykluczona.

§ 28. Jeżeli w lokalu szkolnym niema sali, odpowiadającej rozmiarami i urządzeniem wymaganiom, jakie w tym względzie postawić należy, to egzaminy piśmienne odbędą się w sali innej szkoły, lub w innym lokalu. Przewodniczący Komisji lub zastępujący go dyrektor szkoły winien przed początkiem egzaminów piśmiennych rozstrzygnąć tę sprawę.

§ 29. Na wypracowanie z języka polskiego i historji przeznacza się 5 godzin, na zadania z matematyki w każdym wypadku i fizyki przy zdawaniu egzaminów typu matematyczno-przyrodniczego i neohumanistycznego po 4 godziny, na inne wypracowania po 3 godziny, bez włączenia czasu, zużytego na zadawanie (dyktowanie, czytanie) abiturjentom tematów. W czasie egzaminu przerw zbiorowych urządzać nie wolno.

§ 30. Teksty łacińskie i greckie winny być napisane na tablicy, albo rozdane abiturjentom w egzemplarzach odpowiedniego wydawnictwa lub w postaci specjalnych odbitek.

§ 31. Zdającym nie wolno przynosić ze sobą na egzamin papieru, książek, ani pomocy naukowych prócz tablic logarytmicznych i przyborów rysunkowych na egzamin z matematyki i fizyki. Papier z pieczęcią szkoły otrzymują oni z rąk członków Komisji na samym egzaminie. Przed opuszczeniem sali winni zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

§ 32. Jeżeli abiturjent podczas egzaminu piśmiennego korzysta z cudzej pracy, posługuje się niedozwolonemi środkami pomocniczemi lub innym w tem dopomaga, przewodniczący lub zastępujący go dyrektor szkoły usunie go od udziału w tym egzaminie, poczem zadecyduje, czy abiturjent ma być zupełnie usunięty od dalszych egzaminów, czy też może je zdawać.

W drugim wypadku przewodniczący lub zastępujący go dyrektor szkoły ma prawo uznać wypracowanie za niedostateczne, lub też zażądać, aby abiturjent napisał drugie wypracowanie z tego samego przedmiotu na temat, zadany przez przewodniczącego lub zastępującego go dyrektora w porozumieniu z egzaminatorem z tego przedmiotu.

§ 33. W protokóle każdego egzaminu piśmiennego należy zapisać wśród innych danych, dotyczących jego przebiegu, temat wypracowania, nazwiska obecnych członków Komisji Egzaminacyjnej, nazwiska zdających i czas oddania wypracowania przez każdego z nich.

Ocenianie wyniku egzaminów piśmiennych.

§ 34. Wypracowania egzaminacyjne ocenia egzaminator z danego przedmiotu. Podkreśla on błędy, zaznaczając ich rodzaj na marginesie. Ocenę wyraża słowami (nie cyfrą), używając czterech następujących stopni: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie i niedostatecznie. Ocena winna być poparta szczegółowem uzasadnieniem, określającem zalety i braki wypracowania.

Wypracowanie z matematyki lub fizyki, wykonane jednego dnia, ocenia się jednym stopniem, chociażby polegało na rozwiązywaniu więcej niż jednego zadania.

§ 35. Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej przegląda wszystkie wypracowania i ustala za nie oceny ostateczne. Może on przytem zmienić ocenę egzaminatora winien jednak wówczas umotywować swoją decyzję piśmiennie przy ustalonej ocenie.

Dyrektorowi szkoły, należącemu do Komisji na zasadzie § 3 lub § 4, przysługuje prawo odwołania się do Kuratorjum w sprawie oceny wypracowania piśmiennego, ale tylko wówczas, gdy przewodniczący zmienił ocenę egzaminatora i gdy ta zmiana powoduje niedopuszczenie do egzaminu ustnego, przytem odpowiednia deklaracja winna być złożona nie później niż na posiedzeniu, przewidzianem w § 47.

§ 36. Po ustaleniu ocen pozostali członkowie Komisji mają prawo zapoznać się z wypracowaniami.

Dopuszczenie do egzaminu ustnego i zwalnianie od tego egzaminu.

§ 37. Przed egzaminem ustnym Komisja Egzaminacyjna omawia i zestawia wyniki egzaminów piśmiennych, stwierdza —z wyjątkiem wypadku odwołania się do Kuratorjum, przewidzianego w § 35— uzyskanie lub nieuzyskanie przez poszczególnych abiturjentów warunków dopuszczenia do egzaminu ustnego, ewentualnie rozstrzyga sprawę dopuszczenia jednego lub więcej abiturjentów na podstawie drugiej części § 38-go, oraz ustala, jakie należy zastosować zwolnienia na mocy § 39. Gdy zachodzi wątpliwość, czy wypracowanie zostało wykonane samodzielnie, Komisja ma prawo zarządzić wykonanie nowego wypracowania.

§ 38. Do egzaminu ustnego nie mogą być dopuszczeni abiturjenci, którzy ze wszystkich piśmiennych wypracowań egzaminacyjnych lub z większości tych wypracowań otrzymali oceny niedostateczne.

Z abiturjentów, którzy otrzymali oceny niedostateczne z połowy lub mniejszości wypracowań piśmiennych, Komisja Egzaminacyjna na wniosek przewodniczącego może nie dopuścić do egzaminu ustnego tych, którzy wykazali co najmniej w jednem wypracowaniu rażącą nieudolność lub nawet nie zaczęli go pisać.

§ 39. Zasady zwalniania od egzaminów ustnych z poszczególnych przedmiotów są następujące:

A. Przy zdawaniu zwyczajnego egzaminu dojrzałości.

Abiturjent jest zwolniony:

od egzaminu ustnego z religji, jeżeli otrzymał w klasie ósmej ocenę roczną bardzo dobrą lub dobrą;

od egzaminu ustnego z przedmiotu, z którego zdaje egzamin piśmienny, jeżeli otrzymał zarówno ocenę roczną w klasie ósmej jak ocenę za wypracowanie egzaminacyjne co najmniej dobrą.

Abiturjent może zdawać egzamin ustny z przedmiotu, z którego mu przysługuje zwolnienie, jedynie na własne życzenie, o ile zgodzi się na to przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej.

B. Przy zdawaniu rozszerzonego egzaminu dojrzałości.

Abiturjent jest zwolniony za zgodą przewodniczącego Komisji:

od egzaminu ustnego z każdego przedmiotu, z którego otrzymał zarówno ocenę roczną w klasie ósmej (siódmej — w zastosowaniu do historji przy egzaminie typu neohumanistycznego) jak ocenę za wypracowanie egzaminacyjne co najmniej dobrą;

od egzaminu ustnego z przedmiotu, z którego nie zdaje egzaminu piśmiennego, jeżeli otrzymał z tego przedmiotu w klasach siódmej i ósmej oceny roczne co najmniej dobre; oprócz tego: przy zdawaniu egzaminu typu matematyczno- przyrodniczego — od egzaminu ustnego z przyrodoznawstwa ze względu na otrzymanie rocznej oceny dobrej lub bardzo dobrej tylko w klasie siódmej, jeżeli nie uczył się tego przedmiotu w klasie ósmej, przy zdawaniu egzaminu typu neohumanistycznego — od egzaminu ustnego z nauki o Polsce współczesnej, jeżeli otrzymał roczną ocenę dobrą lub bardzo dobrą w klasie ósmej.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej może w poszczególnych wypadkach, w celu zdobycia dokładniejszej opinji bądź o uczniu (uczennicy), bądź o systemie pracy w szkole, żądać zdawania egzaminu ustego mimo spełnienia wskazanych warunków. Żądanie to winno być postawione na posiedzeniu, przewidzianem w § 37, przytem przewodniczący nie jest obowiązany do podawania motywów.

Przygotowania do egzaminu ustnego.

§ 40. Na egzamin ustny należy przygotować w sali egzaminacyjnej: wykazy ocen, otrzymanych przez abiturjentów w klasach VIII i VII; protokóły egzaminu dojrzałości, sporządzone według załączonego wzoru A z wpisanemi ocenami rocznemi abiturjentów, oraz ocenami z egzaminu piśmiennego; wypracowania egzaminacyjne abiturjentów; prace piśmienne

(i ew. rysunki), wykonane w ostatnim roku nauki szkolnej; potrzebne do egzaminu teksty autorów polskich i obcych w dostatecznej liczbie egzemplarzy; mapy geograficzne; przyrządy, używane przy nauce fizyki, preparaty, modele i tablice przyrodnicze, o ile ma się odbywać egzamin z fizyki, przyrodoznawstwa.

§ 41. Przewodniczący przed egzaminem ustnym dzieli abiturjentów na grupy. Egzamin ustny każdej grupy odbywa się oddzielnie i nie może rozciągać się dłużej niż na jeden dzień.

Sposób egzaminowania.

§ 42. Czas trwania egzaminu ustnego jednego abiturjenta nie powinien przekraczać 1½ godz., jeżeli abiturjent zdaje egzamin zwyczajny, 2 godzin, jeżeli zdaje egzamin rozszerzony. Gdy abiturjent jest zmęczony egzaminem, przewodniczący pozwala mu odpocząć w sali egzaminacyjnej lub poza nią; w każdym razie abiturjenta nie należy pytać bez przerwy dłużej niż 30 minut.

§ 43. Ustny egzamin dojrzałości odbywa się w zasadzie wobec wszystkich członków Komisji Egzaminacyjnej, uprawnionych do głosowania w sprawie danego abiturjenta (p. § 8). Poza tem mogą mu się przysłuchiwać w czasie wolnym od własnych obowiązków szkolnych nauczyciele szkoły, nie będący członkami Komisji, oraz przy zdawaniu przez uczniów szkoły niepaństwowej z prawami gimnazjum państwowego — jej właściciel(lka) lub delegat instytucji, utrzymującej szkołę, jednak bez prawa głosu. Podczas narad Komisji nad ostatecznym wynikiem egzaminu każdego abiturjenta, przewidzianych w § 47, osoby, przysłuchujące się egzaminowi, nie mogą być obecne.

§ 44. Przewodniczący ustanawia kolejność przedmiotów egzaminu, oraz czas trwania egzaminu z każdego przedmiotu w granicach, zakreślonych przez § 42. Z danego przedmiotu egzaminuje powołany do tego członek Komisji; w razie potrzeby przewodniczący wyznacza jego zastępcę z pośród Komisji Egzaminacyjnej lub z poza niej (z poza Komisji tylko w razie nieprzewidzianej nieobecności egzaminatora i braku fachowych członków Komisji). Inni członkowie Komisji mogą brać udział w egzaminowaniu za zgodą przewodniczącego.

Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu. To samo się stosuje do przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. P. i Kuratorjum, z urzędu powołanych do wykonywania kontroli nad szkolnictwem, o ile są obecni na egzaminie.

§ 45. Pytania na egzaminie ustnym powinny zmierzać do zbadania, jaki jest stopień rozwoju i wyrobienia umysłowego abiturjenta, jak gruntownie on sobie przyswoił zasadnicze składniki wykształcenia ogólnego, jak dalece nad swą wiedzą panuje

i jak umie ją stosować. Pytań drobiazgowych, wymagających jedynie wysiłku pamięci, zadawać nie należy.

§ 46. Ocenę odpowiedzi ustnej z poszczególnego przedmiotu Komisja Egzaminacyjna ustala po wysłuchaniu wniosku egzaminatora z danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie.

Ocena ostatecznego wyniku egzaminu dojrzałości.

§ 47. Bezpośrednio po egzaminie ustnym danej grupy abiturjentów Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego z nich oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie: 1) wyniku egzaminów piśmiennych, 2) wyniku egzaminów ustnych, 3) postępów w ciągu pobytu abiturjenta w szkole, 4) opinji członków Komisji o jego dojrzałości umysłowej. Oceny te Komisja wyraża zapomocą czterych stopni, wymienionych w § 46.

§ 48. Abiturjent zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów otrzymał oceny ostateczne nie niższe od dostatecznych.

§ 49. A. Jeżeli abiturjent zdaje zwyczajny egzamin dojrzałości, nie może uzyskać świadectwa dojrzałości; w razie otrzymania ostatecznej oceny niedostatecznej z jakiegokolwiek przedmiotu egzaminacyjnego.

B. Abiturjenta, który, zdając rozszerzony egzamin dojrzałości, otrzymał wprawdzie ostateczną ocenę niedostateczną z jednego przedmiotu egzaminacyjnego, ale zato z innych przedmiotów egzaminacyjnych ma co najmniej trzy oceny dobre lub bardzo dobre, Komisja może uznać za dojrzałego, jeżeli braki nie są rażące, oraz jeżeli abiturjent nie ma na zasadzie § 15 jednej niedostatecznej oceny rocznej z przedmiotu, nie należącego do przedmiotów egzaminacyjnych.

Abiturjent, który otrzymał w ostatecznym wyniku egzaminu dwie lub więcej ocen niedostatecznych, nie może być uznanym za dojrzałego.

§ 50. Uchwale Komisji o wyniku ostatecznym egzaminu dojrzałości mają prawo sprzeciwić się: przewodniczący i dyrektor szkoły, należący do Komisji na zasadzie § 3 lub 4. Sprawa wraz z odpowiedniemi protokółami i wypracowaniami piśmiennemi abiturjenta musi być wówczas przesłana do Kuratorjum, które ją rozstrzyga ostatecznie.

§ 51. Po zakończeniu narady i podpisaniu protokółów egzaminu dojrzałości przez członków Komisji przewodniczący ogłasza abiturjentom danej grupy ostateczny wynik egzaminu dojrzałości, przytem w wypadku, przewidzianym w § 50, abiturjent otrzymuje tylko wiadomość, że sprawa jego idzie do rozstrzygnięcia do Kuratorjum, bez żadnych szczegółów i oświetleń.

Protokoł egzaminu dojrzałości prowadzi się dla każdego ucznia z osobna według załączonego wzoru A.

Świadectwo dojrzałości.

§ 52. Kto zdał egzamin dojrzałości, dostaje świadectwo dojrzałości, sporządzone według załączonego wzoru C.

§ 53. Świadectwo dojrzałości podpisują wszyscy członkowie Komisji Egzaminacyjnej głosujący w sprawach danego kandydata. Świadectwo to nie jest ważne bez pieczęci Kuratorjum, gdy chodzi o ucznia gimnazjum niepaństwowego, lub pieczęci gimnazjum państwowego, gdy chodzi o jego ucznia.

§ 54. Kandydat, który nie zdał jako uczeń szkoły zwyczajnego lub rozszerzonego egzaminu dojrzałości i opuścił szkołę, może zdawać raz jeszcze egzamin tego samego rodzaju, typu, z tych samych przedmiotów i z temi samemi zwolnieniami od egzaminów ustnych, niezależnemi od wyniku egzaminów piśmiennych, najwcześniej w następnym normalnym okresie egzaminów dla abiturjentów (p. § 12), nie później zaś niż przed upływem dwóch lat.

Zarówno w tym wypadku, jak w innych, obowiązuje również zasada ogólna:

Egzamin dojrzałości można zdawać w jakiejkolwiek postaci najwyżej trzy razy.

§ 55. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się na egzamin w którejkolwiek fazie jego przebiegu jest równoznaczne z niezdaniem go, o ile nie zostało usprawiedliwione przez chorobę lub inną poważną przyczynę; w tych wypadkach zdający powinien się usprawiedliwić na piśmie, załączając odpowiednie zaświadczenia. Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorjum rozstrzyga, czy przytoczone powody są wystarczające i ew. wyznacza termin zdawania bądź całego egzaminu dojrzałości, bądź brakujących egzaminów.

§ 56. Abiturjent, który egzaminu dojrzałości nie zdał, o ile opuszcza szkołę, otrzymuje roczne świadectwo z klasy VIII, w którem szkoła zaznacza, że do egzaminu dojrzałości dopuszczony został, że go jednak nie zdał.

Protokóły egzaminów dojrzałości.

§ 57. Z czynności Komisji Egzaminacyjnej należy spisać następujące protokóły, podpisane przez wszystkich członków Komisji, biorących udział w danym egzaminie lub naradzie:

1) protokóły z każdego egzaminu piśmiennego, do których dołącza się wypracowania abiturjentów (p. § 33),

2) protokół posiedzenia, poświęconego sprawie dopuszczenia abiturjentów do egzaminu ustnego i zwolnień od egzaminów ustnych (p. § 37),

3) protokóły egzaminu dojrzałości (p. §§ 40 i 51),

4) zestawienie ostatecznych wyników całego egzaminu.

Do tych protokółów dołącza się jeszcze protokół narady

szkolnej w sprawie dopuszczenia uczniów klasy VIII do egzaminów dojrzałości.

§ 58. Wszystkie dokumenty, wymienione w § 57, szkoła państwowa lub niepaństwowa z prawami gimnazjum państwowego przechowuje w swojem archiwum z obowiązkiem przesłania ich na żądanie do Kuratorjum lub okazania na miejscu władzom szkolnym. W razie zwinięcia szkoły niepaństwowej dokumenty winny być przekazane Kuratorjum.

§ 59. Przewodniczący składa władzy, która go mianowała, sprawozdanie z prac Komisji Egzaminacyjnej.

Wynagrodzenie członków Komisji Egzaminacyjnej.

§ 60. Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, prócz dyrektora danej szkoły, pobierają za swą pracę wynagrodzenie w wysokości oznaczonej przez Ministerstwo W.R i O.P., o ile nie są nauczycielami abiturjentów, których egzaminują.

CZĘŚĆ TRZECIA.

Egzaminy dla eksternów.

Egzamin dojrzałości

§ 61. Kuratorja Okręgów Szkolnych ogłaszają dwa razy do roku terminy egzaminów dla eksternów i eksternistek, oraz terminy składania podań o dopuszczenie do tych egzaminów.

§ 62. Eksterni i eksternistki, pragnący otrzymać świadectwo dojrzałości, zwracają się z podaniem o dopuszczenie do egzaminu dojrzałości i wskazanie im Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do Kuratorjum tego okręgu szkolnego, w którym zamieszkują lub w którym uczęszczali ostatnio do wyższych klas gimnazjalnych. W podaniu należy wskazać wydział gimnazjum, obrany zgodnie z § 66, i zaznaczyć, z którego z trzech języków obcych nowożytnych: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego ekstern (istka) chce zdawać, oraz—przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego — czy pragnie zdawać z kursu przyrodoznawstwa, wyznaczonego na klasę VIII.

Do podania należy dołączyć:

1) metrykę urodzenia,

2) życiorys własnoręcznie napisany z dokładnem wskazaniem, gdzie ekstern lub eksternistka się uczył (a), gdzie, kiedy i jakie składał (a) już egzaminy, jak przygotował (a) się do egzaminów dojrzałości,

3) świadectwa szkolne, o ile je posiada,

4) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych,

5) kwit kasy skarbowej, świadczący o wpłaceniu taksy egzaminacyjnej, której wysokość określa Ministerstwo W.R. i O.P.

6) dwie nienaklejone fotografje, zaopatrzone własnoręcznym podpisem.

7) świadectwo moralności, wystawione przez władze kompetentne miejsca zamieszkania.

§ 63. Wskazanie danych niedokładnych lub niezgodnych z rzeczywistością może spowodować niedopuszczenie do egzaminu dojrzałości lub unieważnienie już wydanego świadectwa dojrzałości.

§ 64. Do egzaminu dojrzałości mogą być dopuszczeni tylko ci eksterni (stki), którzy mają w chwili rozpoczęcia się egzaminu co najmniej 17½ lat życia.

§ 65. Kuratorjum Okręgu Szkolnego dopuszcza eksternów i eksternistki do egzaminu dojrzałości, wyznacza im Państwowe Komisje Egzaminacyjne oraz terminy egzaminów, ustala tematy egzaminów piśmiennych, a mianowicie po 3 tematy z przedmiotów, z których wybór tematu jest pozostawiony zdającym, po jednym z innych przedmiotów.

§ 66. Ekstern (istka) zdaje egzamin dojrzałości według programu jednego z wydziałów (typów) gimnazjum państwowego, który obiera sobie dowolnie, z wyłączeniem wydziału neohumanistycznego. Egzamin dojrzałości dla eksternów i eksternistek składa się z dwu części.

§ 67. Część pierwsza egzaminu dojrzałości dla eksternów i eksternistek jest egzaminem ustnym (z wyjątkiem egzaminu z rysunku). Eksterni (stki) zdają z następujących przedmiotów:

II. Przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego.

1) z geografji,
2) z rysunku,
3) z propedeutyki filozofji — tylko wówczas, gdy ekstern nie pragnie zdawać z kursu przyrodoznawstwa, wyznaczonego na klasę VIII.

II. Przy zastosowaniu programu gimnazjum humanistycznego:

1) z geografji,
2) z przyrodoznawstwa,
3) z propedeutyki filozofji.

III-a. Przy zastosowaniu programu wydziału klasycznego nowego typu:

1) z geografji,
2) z matematyki,
3) z przyrodoznawstwa,
4) z propedeutyki filozofji.

III-b. Przy zastosowaniu programu gimnazjum klasycznego dawnego typu:

1) z geografji,
2) z fizyki,
3) z przyrodoznawstwa,

4) z propedeutyki filozofji.

Kuratorja mogą jednak nie żądać zdawania z propedeutyki filozofji w tych Okręgach, w których tego przedmiotu niema w znacznej części gimnazjów państwowych. Odpowiednia decyzja winna być ogłoszona we właściwym czasie.

Do przeprowadzenia I części egzaminu dojrzałości Kuratorjum Okręgu Szkolnego powołuje państwowe Komisje Egzaminacyjne, złożone z przewodniczącego i egzaminatorów z poszczególnych przedmiotów. Komisje te po skończonym egzaminie dopuszczają eksternów do zdawania II części egzaminu dojrzałości. Do zdawania drugiej części nie mogą być dopuszczeni eksterni, którzy w I części egzaminu otrzymali więcej niż jedną ocenę niedostateczną. Protokóły egzaminu sporządza się według załączonego wzoru B. Komisje odsyłają je do Kuratorjum Okręgu Szkolnego, o ile Kuratorjum inaczej nie zarządzi.

Ekstern, dopuszczony do II części egzaminu dojrzałości, zachowuje to prawo w ciągu lat dwóch, chociażby II części egzaminu nie zdał lub się do niej w najbliższym terminie nie stawił.

§ 68. Kuratorjum może zwolnić eksterna od egzaminu z niektórych lub wszystkich przedmiotów części I egzaminu dojrzałości na podstawie załączonych do podania świadectw szkolnych, o ile uzna te świadectwa i zawarte w nich oceny za dostateczny dowòd przyswojenia sobie przez niego tych przedmiotów w zakresie programu obranego wydziału gimnazjum państwowego. Kuratorjum może również upoważnić do decyzyj w tych sprawach przewodniczącego odpowiedniej Komisji Egzaminacyjnej.

§ 69. Kuratorjum Okręgu Szkolnego do przeprowadzenia II części egzaminu dojrzałości dla eksternów powołuje osobne Państwowe Komisje Egzaminacyjne, złożone z przewodniczącego i egzaminatorów z poszczególnych przedmiotów, może jednak zarządzić, o ile się to okaże technicznie wykonalne, zdawanie niektórych lub wszystkich egzaminów piśmiennych wraz z abiturjentami gimnazjów państwowych i pod kontrolą członków Komisyj, powołanych do egzaminowania tych abiturjentów.

§ 70. Część druga egzaminu dojrzałości dla eksternów i eksternistek różniczkuje się według typów, przewidzianych w § 22, z wyłączeniem typu nieohumanistycznego i obejmuje odpowiednio te same przedmioty z tą różnicą, że liczba egzaminów piśmiennych wynosi nie 4 lecz 5, a mianowicie:

I. Przy zastosowaniu programu wydziału matematyczno-przyrodniczego eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego,
2) z matematyki — jednego dnia dwa zadania, jedno z algebry, drugie z geometrji analitycznej;
3) z matematyki — drugiego dnia jedno zadanie z geometrji z trygonometrją,

4) z fizyki,
5) z języka obcego nowożytnego, wybranego przez eksterna zgodnie z § 62.

Egzamin ustny z przyrodoznawstwa ekstern zdaje bądź z uwględnieniem kursu klasy VIII, bądź z wyłączeniem tego kursu, zgodnie z oświadczeniem, złożonem poprzednio (p. §§ 62, 67).

II. Przy zastosowaniu programu wydziału humanistycznego eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z matematyki, 4) z fizyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

IIIa. Przy zastosowaniu programu wydziału klasycznego nowego typu eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z fizyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

IIIb. Przy zastosowaniu programu gimnazjum klasycznego dawnego typu eksterni zdają egzaminy piśmienne:

1) z języka polskiego, 2) z języka łacińskiego, 3) z języka greckiego, 4) z matematyki, 5) z języka obcego nowożytnego, wybranego zgodnie z § 62.

W zastosowaniu do poszczególnych egzaminów piśmiennych obowiązują odpowiednio wskazówki, podane w punktach I D, II D. IIIa D, IIIb D. § 21-go, z wyjątkiem matematyki przy zdawaniu według programu wydziału matematyczno-przyrodniczego, oraz z tem uzupełnieniem, że wskazówki w p. II. D § 21-go, dotyczące zdawania języka obcego nowożytnego, stosują się również do wydziałów klasycznych.

§ 71. Do części drugiej egzaminu dojrzałości dla eksternów stosują się następujące paragrafy lub ustępy niniejszego regulaminu ze wskazanemi poniżej zmianami oraz zamianą nazwy „abiturjent" wszędzie, gdzie występuje, na „ekstern":

§§ 8, 9, 10, 11;

ustęp ostatni § 24 go:

§§ 26, 27 bez wyrazu „szkolnej" po „sali" i bez drugiego zdania, 29 bez wyrazów „i neohumanistycznego", 30, 31 z zamianą wyrazów „pieczęcią szkoły" na „pieczęcią instytucji, wskazanej przez Kuratorjum", 32 z zamianą ustępu drugiego na zdanie następujące:

„W drugim wypadku ocena ujemna danego wypracowania, względnie zarządzenie wykonania przez eksterna nowego wypracowania na temat, zadany w porozumieniu z egzaminatorem z tego przedmiotu, należy zasadniczo do zakresu działania przewodniczącego właściwej Komisji Egzaminacyjnej (p. § 69), o ile Kuratorjum inaczej nie postanowi";

§§ 33, 34 z dodatkiem:

„Eksterni, zdający egzamin typu matematyczno-przyrod-

niczego, otrzymują dwie oceny z matematyki, liczone osobno— po jednej za wypracowanie, pisane w każdym z dwu dni";

pierwszy ustęp § 35 go;

§§ 36, 37 z wyłączeniem omówienia wypadku odwołania się do Kuratorjum oraz sprawy zwolnień, 38 ze zmianą zdania drugiego na następujące: „Z eksternów, którzy otrzymali oceny niedostateczne z dwu wypracowań, Komisja Egzaminacyjna na wniosek przewodniczącego może nie dopuścić do egzaminu ustnego tych, którzy w obu tych wypracowaniach wykazali rażącą nieudolność lub nawet nie zaczęli ich pisać";

§§ 40 z wyłączeniem wzmianek o ocenach z klas VIII i VII-ej oraz o pracach, wykonanych w ostatnim roku nauki szkolnej, i zamianą wzoru A na wzór B; 41, 42 z tą zmianą, że czas trwania egzaminu jednego eksterna może być dłuższy, byleby nie przekraczał ogółem trzech godzin;

§§ 44, 45, 46, 47 bez p. 3;

§ 50 bez wzmianki o dyrektorze szkoły, należącym do Komisji na zasadzie § 3 lub 4, § 51 bez ustępu drugiego, 53 do słów „nie jest ważne bez pieczęci Kuratorjum" włącznie, ustęp trzeci § 54-go;

§§ 55, 57 bez wzmianki o zwolnieniach od egzaminów ustnych w p. 2 oraz bez ustępu ostatniego;

§§ 59, 60 bez wzmianki o dyrektorze szkoły.

W sprawach każdego eksterna, zdającego część drugą egzaminu dojrzałości, głosują: wszyscy członkowie Komisji, powołanej do przeprowadzenia tej części (p. § 69), z wyjątkiem tych egzaminatorów, którzy nie są wogóle powołani do egzaminowania tego eksterna, a więc nie głosują jedynie: nauczyciele religji w sprawach eksternów innego wyznania, nauczyciele języka obcego nowożytnego w sprawach eksternów, którzy zdają z innego języka obcego (por. § 7).

Eksterni nie mogą być zwalniani od agzaminów ustnych, należących do części drugiej egzaminu dojrzałości; stosuje się to do uczniów szkół bez praw gimnazjum państwowego równie jak do innych kandydatów.

Ekstern zdał egzamin dojrzałości, jeżeli ze wszystkich przedmiotów, należących do obu części egzaminu, otrzymał oceny ostateczne nie niższe od dostatecznych (por. § 48).

Eksterna, który ma wprawdzie jedną ocenę niedostateczną z przedmiotu, należącego bądź do pierwszej, bądź do drugiej części egzaminu dojrzałości; ale zato, zdając z innych przedmiotów, otrzymał co najmniej trzy oceny dobre lub bardzo dobre, Komisja Egzaminacyjna może uznać za dojrzałego, jeżeli braki nie są rażące. Ekstern, który otrzymał w ostatecznym wyniku egzaminu dwie lub wiecej ocen niedostatecznych, nie może być uznanym za dojrzałego (por. § 49).

Protokół egzaminu dojrzałości prowadzi się według załączonego wzoru B.

§ 72. W razie pomyślnego wyniku egzaminu Komisja Egzaminacyjna wydaje eksternowi (istce) świadectwo dojrzałości według załączonego wzoru C.

Egzaminy uzupełniające.

§ 73. Osoby, pragnące uzupełnić posiadane świadectwa dojrzałości, zdają egzamin uzupełniający wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej na zasadach wskazanych w § 61, 65. Podania o wyznaczenie tego egzaminu winny one przytem kierować do Kuratorjum tego okręgu szkolnego, w którym zamieszkują.

§ 74. Jeżeli osoba, posiadająca świadectwo dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego, neohumanistycznego lub też jakiekolwiek dawniejsze bez oceny z języka łacińskiego, pragnie uzyskać tę ocenę, to zdaje z języka łacińskiego egzamin piśmienny i ustny według programu wydziału humanistycznego.

§ 75. Przy analogicznym egzaminie piśmiennym i ustnym z języka greckiego obowiązują wymagania w zakresie programu gimnazjum klasycznego nowego typu.

§ 76. Jeżeli Ministerstwo uzależnia uznanie świadectwa dojrzałości dawniejszego lub obcokrajowego za równoznaczne ze świadectwem dojrzałości, wydanem według niniejszego regulaminu, od zdania uzupełniającego egzaminu z przedmiotów polonistycznych, kandydat zdaje w zakresie gimnazjum matematyczno-przyrodniczego egzamin piśmienny i ustny z języka polskiego, oraz egzamin ustny z historji Polski i nauki o Polsce współczesnej.

§ 77. Kto zdał egzamin uzupełniający, otrzymuje świadectwo uzupełniające według załączonego wzoru D.

Uwaga końcowa.

§ 78. W wypadkach, gdy w niniejszym regulaminie brak odpowiedniej wskazówki, przez przewodniczącego należy rozumieć także przewodniczącą, przez dyrektora, kierownika—także dyrektorkę, kierowniczkę, przez nauczyciela—także nauczycielkę, przez ucznia, abiturjenta, eksterna, kandydata—także uczennicę, abiturjentkę, eksternistkę, kandydatkę.

WZÓR A. (§§ 40, 51, 57).

Rok.................. miesiąc ....

Protokół egzaminu dojrzałości.

Abiturjent .... gimnazjum ....

.... wydziału ....

№ ....

Nazwisko i imię ....

Wyznanie ....

Zestawienie ocen.

Przedmioty	Religja	Język polski	i t.d.	i t.d.	i t.d.	i t.d.	i t.d.
Oceny roczne z kl. VII-ej							
Oceny roczne z kl. VIII-ej							
Egzamin piśmienny							
Egzamin ustny							
Ocena ostateczna							

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

.........zdał.....zwyczajn.........*) egzamin.......dojrzałosci.

Dnia .... Przewodniczący Komisji Egzam.
Członkowie Komisji Egzaminac.

Protokół egzaminów ustnych.

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi.
Religja		
Jęz. polski		
i t. d.		

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej.

UWAGI

*) Lub: rozszerzon.......

WZÓR B. (§§ 67, 71).

Rok.................. miesiąc..................

Protokół Egzaminu Dojrzałości dla Eksternów

Nr.........,...........

DZIAŁ A.

(wypełnia Kuratorjum Okręgu Szkolnego)

Miejsce na fotografję

Nazwisko ______________________

Imię ______________________

Urodzon___ dnia______________ roku__________

Wyznanie ______________________

Miejsce stałego zamieszk. ______________________

Adres w czasie egzaminów______________________

____

który raz składa egzamin dojrzałości__________

w zakresie I części { zwolniony od egz. z ______ / ______ / ma zdawać z______ / ______ }

Pragnie zdawać według programu wydziału ______________________

Obiera język nowożytny obcy ______________________

Złożył świadectwa szkolne______________________

____

____

Podpis Kuratora Okręgu Szkolnego
lub jego zastępcy.

DZIAŁ B.

I część Egzaminu Dojrzałości

Przedmioty egzaminu	Data	Pytania	Ocena odpowiedzi
Geografja			
i t. d.			

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

__________zostaje dopuszczon_____do zdawania II części egzaminu dojrzałości.

Dnia______________________

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej Członkowie

DZIAŁ C.

II część Egzaminu Dojrzałości.

Zestawienie ocen.

Przedmioty egzaminu	Religja	Język polski	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.	i t. d.
Egzamin piśmienny							
Egzamin ustny							
Ocena ostateczna							

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

__________ zdał__ egzamin__ dojrzałości.

Dnia ____________________

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie

Protokół egzaminów ustnych.

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Religja		
i t. d.		
i t. d.		

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

UWAGI

WZÓR C. (§ 52 i 72).

(Herb Państwa na poddruku).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

Państwowa Komisja Egzaminacyjna.

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI.

Miejsce na fotografję

Nr.........................

urodzon...... dnia...... miesiąca......................roku..........

w...wyzniania..............................

po [1]) ....

....

zdawał...... w.......................... roku............ gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości [2]) typu... wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego.. pismem z dnia.................................№.................. i otrzymał oceny następujące:

z religji...

z ....

i t. d. [3])

poza tem w czasie pobytu w szkole uzyskał...... ostatnie oceny roczne z następujących przedmiotów:

z ....

z ....

i t. d. [4])

Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznała ....
....za dojrzał.......... do studjów wyższych i postanowiła wydać......................... niniejsze świadectwo.

Miejscowość.. dnia ....

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej.

Członkowie
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

---

[1]) W tem miejscu należy wskazać bieg studjów kandydata a więc np.: po ukończeniu pełnego kursu nauk w takiem a takiem gimnazjum państwowem.

[2]) lub: gimnazjalny rozszerzony egzamin dojrzałości,
lub: gimnazjalny egzamin dojrzałości dla eksternów.

[3]) Na świadectwach abiturjentów szkół wymienia się w tej rubryce tylko przedmioty egzaminacyjne danego kandydata, niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych. Eksternom wypisuje się oceny, otrzymane przy zdawaniu I i II części egzaminu dojrzałości (patrz §§ 67, 70).

[4]) Zamiast tego ustępu na świadectwach kandydatów, którzy zdawali egzamin dla eksternów, zamieszcza się wzmiankę:
poza tem na podstawie złożonych świadectw został..... zwolnion..... od egzaminów z..

WZÓR D. (§ 77).

(Herb Państwa na poddruku).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

Państwowa Komisja Egzaminacyjna.

ŚWIADECTWO UZUPEŁNIAJĄCE.

Nr..........

Miejsce na fotografję

....

urodził się dnia..... miesiąca.......... roku..........

w.......... wyznania..........

Posiada świadectwo dojrzałości..........

....

Dnia.......... miesiąca.......... roku.......... wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego.......... pismem z dnia.......... Nr.......... zdał..... egzamin uzupełniający z następującym wynikiem:

z języka polskiego..........

z historji Polski..........

z nauki o Polsce współczesnej..........

z języka łacińskiego..........

z języka greckiego..........

Na tej podstawie..........

wydaje się niniejsze świadectwo.

Miejscowość.......... dnia..........

Przewodniczący
Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie
Komisji Egzaminacyjnej

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego
Wołyńskiego
№ II-2085/26.

W sprawie nowego regulaminu egzaminów dojrzałości.

Równe, dnia 10 lutego 1926 r.
Poz. 11.

Dyrekcjom Szkół Średnich Ogólnokształcących w Okręgu Szkolnym Wołyńskim,

przesyła się niżej umieszczone rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do wiadomości i wykonania.

Kurator (—) **W. Sikora.**

Ministerstwo
Wyznań Religijnych
i Oświec. Publicznego
Warszawa,
d. 28 stycznia 1926 r.
d. 28 stycznia 1926 r.
Nr. II/840/26.

W sprawie nowego regulaminu egzaminów dojrzałości.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

z dnia 19 stycznia 1926.

Do
Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Pana Wizytatora Liceum Krzemienieckiego, oraz Dyrekcyj i nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących.

Z dniem 1 marca r. b. zaczyna obowiązywać na obszarze Rzeczypospolitej nowy regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości, ogłoszony w N-rze 2-im Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. z r. b. Wydanie tego regulaminu ma na celu nietylko ujednostajnienie stosunków, lecz również przeprowadzenie pewnych zasadniczych wskazań, dotychczas w danej dziedzinie pracy jeszcze niestosowanych.

Regulamin przewiduje trzy główne rodzaje egzaminu dojrzałości: egzamin zwyczajny, egzamin rozszerzony i egzamin dla eksternów. Charakter egzaminu dla eksternów, oraz egzaminu rozszerzonego, który mają zdawać uczniowie określonej grupy szkół niepaństwowych z prawami niepełnemi, nie odbiega znacznie od zasad dotychczasowych. *Abiturjenci wszystkich gimnazjów państwowych i znacznej większości szkół niepaństwowych z prawami gimnazjum państwowego zdawać będą natomiast egzamin odmienny—egzamin zwyczajny, którego właściwości i cele wymagają specjalnego oświetlenia i podkreślenia.*

Jedną z zasadniczych cech „zwyczajnego" egzaminu dojrzałości jest *niewielka liczba przedmiotów egzaminacyjnych.* Drugą—*możność wyboru przedmiotów* w granicach, zakreślonych ogólnym kierunkiem nauki w danym wydziale gimnazjum, a niedopuszczających zarazem do rozproszenia i braku celowości w tworzonych kombinacjach. W ten sposób abiturjenci tej samej szkoły nie będą zdawali wszyscy z tych samych przedmiotów; każdy z nich, zgodnie z odpowiedniemi wskazówkami regulaminu, określa dziedzinę, która możliwie najlepiej odpowiada jego zamiłowaniom i uzdolnieniom.

Zmniejszenie liczby przedmiotów łącznie z zastosowaniem zasady ich wyboru pozwoli na bardzo wydatne zaoszczędzenie czasu i sił zarówno młodzieży, jak egzaminatorów; znaczenie ekonomiczne i higjeniczne tego faktu nie wymaga bliższych wyjaśnień. Właściwa doniosłość nowego systemu tkwi jednak w czem innem. Celem egzaminu dojrzałości według tego systemu ma być nie sprawdzenie raz jeszcze, po szeregu lat po-

bytu w szkole, czy uczeń zapamiętał możliwie największy zasób wiadomości i osiągnął w wielkiej liczbie działów nauki jakąś znośną sprawność, lecz stwierdzenie, *czy jest pewna liczba przedmiotów, do których okazał zamiłowanie, w które włożył dużo pracy i które opanował naprawdę, t. j. w stopniu odpowiadającym wymaganiom nie minimalnym tylko, lecz większym i poważniejszym.* Nie wyszukiwanie tego, czego kandydat nie umie i w czem jest niedołężny, lecz badanie, co umie i potrafi, więcej nawet: co umie *najlepiej* i w czem jest *najbardziej* biegły, stać się winno obecnie główną treścią egzaminu.

Nowy system umożliwi głębsze poznanie ogólnego rozwoju umysłowego abiturjenta i jego indywidualnych zalet umysłowych; wytworzy też większą barwność i żywość w całym przebiegu egzaminu.

Z powyższych wyjaśnień wynika, że do egzaminów przeprowadzonych według tego systemu, musi być stosowana inna miara: zmniejszenie liczby przedmiotów egzaminacyjnych i zastosowanie zasady wyboru *winny bezwzględnie pociągnąć za sobą znaczne podniesienie poziomu wymagań.* Urzeczywistnienie tego postulatu w całej pełni może w czasie najbliższym nasunąć pewne trudności, poczynając jednak od *okresu egzaminacyjnego*, przypadającego na koniec roku szkolnego 1926/27, Komisje egzaminacyjne winny wykonywać już *w całej rozciągłości* zamierzenia, oświetlone w niniejszym okólniku.

Zmiana charakteru egzaminu nie upoważnia oczywiście ucznia do zlekceważenia i zaniedbania jakiegokolwiek przedmiotu, pozostającego poza dziedziną, badaną na egzaminie; winien on poza jej granicami osiągnąć przynajmniej minimalny poziom dostateczny i w pewnych tylko wypadkach, przewidzianych regulaminem, wynagrodzić on może ogólnym rozwojem i wyraźnie lepszą sprawnością w paru innych działach — braki w opanowaniu jednego z przedmiotów nauki szkolnej, bez obowiązku „poprawiania" oceny z tego przedmiotu. Rozstrzyganie tych spraw należy do zakresu działania *szkoły*: to też *nowy* system wkłada na nią donioślejszą *jeszcze* i *poważniejszą, niż dawniej, odpowiedzialność za poziom wymagań i ocenę postępów młodzieży.*

Niezwłocznie po ogłoszeniu nowego regulaminu Dyrekcje szkół średnich winny zapoznać uczniów klasy VIII z paragrafami, które dotyczą bezpośrednio młodzieży, wyjaśnić należycie jego myśli ogólne i ważniejsze szczegóły, a zwłaszcza oświetlić to wszystko, co odbiega od praktyki dotychczasowej na danym terenie. Odpowiednie informowanie młodzieży w przyszłości przewidziane jest w § 20-ym regulaminu.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(—) **Stanisław Grabski.**

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego
Nr. 0-2597/26.
W sprawie: zmiany ustawy o budowie szkół.

Równe, dnia 15 lutego 1926 r.
Poz. 12.

Do
Władz Szkolnych I Instancji w Okręgu Szkolnym Wołyńskim.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego podaje niniejszem do wiadomości brzmienia art. 15 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej. (Dz. U. R. P. z dnia 30 grudnia 1925 r. № 129 poz. 918).

Kurator (—) **W. Sikora.**

Art. 15 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej posiada treść następującą:

Na budowę lub przebudowę szkół i domów mieszkalnych dla nauczycieli, wznoszonych zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 144) mogą być udzielone gminom ze Skarbu Państwa zasiłki i długoterminowe pożyczki na warunkach, określonych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydanem w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 10 powołanej ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 145) uchyla się.

Art. 8 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszecnych (Dz. U. Rz. P. № 18 poz. 144) opiewa:

Kolejność budowy poszczególnych szkół ustanawia, po wysłuchaniu opinji organu samorządu gminnego oraz szkolnego, rada szkolna powiatowa.

Od postanowienia rady szkolnej powiatowej inspektor szkolny oraz gmina mogą odwołać się do Kuratora Okręgu Szkolnego, który rozstrzyga ostatecznie.

O czasie budowy szkół orzeka Kurator Okręgu Szkolnego w ramach zatwierdzonego budżetu okręgu.

Art. 10 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 18 poz. 144) ma brzmienie następujące:

Na budowę lub przebudowę szkół i domów mieszkalnych dla nauczycieli, wznoszonych zgodnie z art. 8 niniejszej ustawy, będą udzielone gminom ze Skarbu Państwa zasiłki w wysokości 50% kosztów budowy, na pokrycie pozostałych kosztów mogą być przyznawane gminom ze Skarbu Państwa długoterminowe pożyczki na warunkach, które będą określone rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydanem w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Zasiłków udziela i o przyznawaniu pożyczek rozstrzyga Kurator Okręgu Szkolnego w ramach zatwierdzonego budżetu szkolnego.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego
№ 0-2596/26

W sprawie oszczędności w gminnych budżetach szkolnych.

Równe, dnia 15 lutego 1926 r.

Poz. 13.

Do
Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu Szkolnym Wołyńskim.

Niniejszem podaję Panom do wiadomości i ścisłego zastosowania się rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie oszczędności w gminnych budżetach szkolnych.

Kurator (—) **W. Sikora.**

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych

w sprawie oszczędności w gminnych budżetach szkolnych.

W związku z badaniem przez Sekcję Samorządowe Okręgowych Komisyj Oszczędnościowych preliminarzy budżetowych związków komunalnych polecam, aby organy powołane w myśl przepisów ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) do układania i kontrolowania gminnych budżetów szkolnych brały przy wykonywaniu swych czynności pod rozwagę wnioski Okręgowych Komisyj Oszczędnościowych.

Warszawa, dnia 5 stycznia 1926 r. (L. 22537-25).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) **St. Grabski.**

Poz. 14.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego
№ 0-2595/26.

W sprawie odstępowania talonów asygnacyj.

Równe, dnia 15 lutego 1926 r.

Panom Naczelnikom Wydziałów i Panu Naczelnikowi Rachuby Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego, oraz Władzom Szkolnym I Instancji Okręgu Szkolnego Wołyńskiego.

Podaje się do wiadomości i ścisłego stosowania poniżej umieszczony okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 27 stycznia 1926 roku w sprawie odstępowania talonów asygnacyj (Monitor Polski Nr. 31 z dnia 9 lutego 1926 r. poz. 81).

Kurator (—) **W. Sikora.**

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 27 stycznia 1926 r.

w sprawie odstępowania talonów asygnacyj.

Do wszystkich władz centralnych, wszystkich izb i kas skarbowych, śląskiego urzędu wojewódzkiego oraz centralnej kasy państwowej.

W myśl § 36 Przepisów rach. kas z 1921 r. („Monitor Polski" Nr. 285 i Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 45 z 1921 r. i § 86 Instrukcji dla Kas Skarbowych (Dz. Urzęd. Min. Sk. Nr. 45 z 1921 r.) talon asygnacji może przedstawić kasie do wypłaty osoba, na której imię została sporządzona asygnacja, albo osoba posiadająca jej ogólne lub specjalne pełnomocnictwo, wreszcie osoba upoważniona do odbioru na odwrotnej stronie talonu. Wyjątek stanowią talony asygnacyj zbiorowych, gdyż talony te nie mogą być odstępowane, a więc osoby, na których imię talony te opiewają nie mogą umieszczać na nich upoważnienia do odbioru innym osobom.

Wobec powstałych wątpliwości, Ministerstwo Skarbu oznajmia, że upoważnienie do odbioru sumy asygnowanej, umieszczone na odwrotnej stronie talonu, tak pod względem prawnym, jak i pod względem opłaty stemplowej, należy traktować, jako pełnomocnictwo ograniczone, uprawniające upoważnionego jedynie do podjęcia i pokwitowania sumy asygnowanej bez prawa udzielenia dalszego upoważnienia innej osobie, a tem mniej prawa odstępowania (cesji) należności z asygnacji innej osobie.

Zarazem wyjaśnia się, że aczkolwiek przepisy rachunkowe i kasowe nie przewiduje wyraźnie możności odstępowania (cesji) należności, płatnych na podstawie asygnacyj, to jednak odstępowanie (cesja) jest zasadniczo z mocy postanowień prawa cywilnego dopuszczalne.

Akt odstąpienia (cesji), podlegający opłacie stemplowej w wysokości 1% od sumy cedowanej, może być sporządzony na talonie. Co do formy tego aktu zaznacza się, że przepisy prawa cywilnego nie wymagają formy specjalnej dla uskutecznienia aktu odstąpienia (cesji), z treści jednak tego aktu musi niedwuznacznie wynikać, iż osoba, na której imię opiewa talon asygnacji, odstępuje należność swą bez zastrzeżeń innej osobie, muszą być przeto użyte wyrażenia: „odstępuję, ustępuję, przelewam, ceduję", a nie wyrażenia: „proszę wypłacić", lub „upoważniam do podjęcia" i t. p.

Gdy podpis osoby, na imię której asygnacja została wystawiona, nie jest znany odnośnej kasie skarbowej, żądać należy urzędowego poświadczenia autentyczności podpisu cedenta.

Wreszcie zaznacza się, że ani talony asygnacyj zbiorowych, zgodnie z § 42 przepisów rach. kas. i § 86 Instrukcji dla kas

skarb., nie mogą być ani odstąpione (cedowane) na rzecz innej osoby, ani też — jak to wyżej wskazano—osoba, na której imię opiewa talon asygnacji zbiorowej, nie może upoważnić innej osoby do podjęcia sumy asygnowawej. Również sumy, asygnowane na imię urzędników, nie z tytułu należności im przypadających, lecz na potrzeby urzędu, nie mogą być przez nich cedowane.

Zasady powyżej omówionie w odniesieniu do asygnacyj i talonów mają analogiczne zastosowanie także do zleceń wypłaty z rachunków bieżących, otwartych w myśl rozp.: Ministerstwa Skarbu z dnia 14 sierpnia 1922 r. („Monitor Polski" Nr. 201 i Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 21 z 1922 r.).

Za Ministra Skarbu: (—) **B. Markowski.**
Podsekretarz Stanu.

Ruch służbowy.

A. Kuratorjum.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej dekretem z dnia 31-go grudnia 1925 r. ustalił w służbie państwowej Pana Wincentego Sikorę, Kuratora Okręgu Szkolnego Wołyńskiego.

B. Szkolnictwo Powszechne.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wołyńskiego na zasadzie ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. art. 4 punkt. 7 (Dz. Ust. R. P. z r. 1920 № 50 poz. 304) mianował stałymi kierownikami publicznych szkół powszechnych w Okręgu Szkolnym Wołyńskim:

Dekretem z dnia 10 listopada 1925 r. Nr. 23489-I-25, p. Józefa Ściebórę, kierownika 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Krzemieńcu.

Dekretem z dnia 10 listopada 1925 r. № 23488 I-25, p. Walentego Byrkę, kierownika 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Radziwiłłowie, powiat Krzemieniec.

Dekretem z dnia 10 listopada 1925 r. Nr. 23487-I-25, p. Józefa Ptaszniuka, kierownika 3 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Zaleścach Wiśniowieckich, powiat Krzemieniec.

Dekretem z dnia 12 listopada 1925 r. № 23698-I-25, p. Mikołaja Rendę, kierownika 3 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Kuśniszczach, powiat Lubomla.

Dekretem z dnia 12 listopada 1925 r. № 23700-I-25, p. Jana Bogacza, kierownika 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Łucku.

Dekretem z dnia 6 listopada 1925 r. № 23176-I-25, p. Mikołaja Denysiuka, kierownika 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej w Równem.

Dekretem z dnia 10 listopada 1925 r. № 12026-I-25,

Salomeję Perlmutterównę, kierowniczkę 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej we Włodzimierzu.

Dekretem z dnia 21 stycznia 1926 r. № 112-I-26 p. Marjana Fuchsa, kierownika 7 klasowej publicznej szkoły powszechnej we Włodzimierzu.

Bibljografja.

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk przystępuje do nowego wydania dzieła Władysława Mickiewicza p. t. „Żywot Adama Mickiewicza". Dzieło to, którego wydanie pierwsze wyszło przed 30 laty, obecnie zostało przez autora syna poety, uzupełnione najnowszemi badaniami nad twórczością i życiem Adama Mickiewicza. Dzieło to, jako praca źródłowa, będzie cennem dla nauczycieli, wobec czego Kuratorjum zaleca je do użytku nauczycielstwa. Dzieło „Żywot Adama Mickiewicza", ukaże się drogą przedpłaty. Zawiera ono 4 tomy, ogółem 150 arkuszy. Cena 40 zł. za komplet. Funkcjonarjusze mogą należność wpłacać w dwóch ratach—w lutym i marcu 1926 roku.

Nakładem Zakładu Narodowego Im. Ossolińskich we Lwowie wyszedł szósty tomik „Naszej Bibljoteczki", zawierający popularny życiorys Stanisława Staszica w opracowaniu D-ra Mieczysława Gawlika. Wydanie zaopatrzone w ilustracje, nadaje się jako podręcznik przy urządzaniu obchodów rocznic Staszicowskich. Cena 80 groszy.

Treść Nr. 2 (19) Dziennika Urzędowego
Kuratorjum O. S. Woł.

Cena prenumeraty rocznej wynosi **złotych 6,** półrocznie **zł. 3.**
Nr. pojedyńczy **60 groszy.** Podwójny **1 zł. 20 gr.**

Prenumeratę należy wpłacać czekiem P.K.O. № 30365.

Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. Woł. wychodzi raz na miesiąc w objętości $1^1/_2$ do 2 arkuszy druku.

Adres Redakcji i Administracji: **Równe, Woł. Kuratorjum:**

Redaktor Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego **Stefan Język**

DRUKARNIA PAŃSTWOWA, ŁUCK — 185, 23.II 26.